

literatura
XAVIER ALIAGA

Molts anys abans de rebre el Premi Nobel de Literatura, l'any 2019, el controvertit Peter Handke (Àustria, 1942), va escriure una novel·la breu, l'any 1972, dedicada a contar la dissortada vida de la seua mare. Un llibre d'una fredor desconcertant que aporta claus sobre el paper de seducció del nazisme entre els desheretats i sobre el peculiar sistema de valors de l'autor.

La felicitat nazi de la mare de Peter Handke

Infelicitat perfecta
PETER HANDKE

Traducció de Marta Pera Curell
Epíleg de Simona Škrabec
L'Avenc, Barcelona, 2020
Novel·la, 101 pàgines

L'edició catalana d'*Infelicitat perfecta*, l'obra de Peter Handke publicada originàriament, l'any 1972, com *Wunschloses Unglück. Erzählung*, confirma fins a quin punt no sols és interessant recuperar obra anterior d'autors consagrats, sinó també acompanyar les edicions d'un aparell crític actualitzat que enriqueixa la lectura de l'obra, no que la condicione. Requisit —aquesta és una mania personal que no teniu per què compartir— que compleix millor l'epíleg que els formats introductoris que el lector, per inèrcia, no deixa per al final.

Infelicitat perfecta és una obra que Handke escriu després del suïcidi de la seua mare, una dona d'origen eslovè amb una existència marcada per relacions complicades, etapes de misèria, avortaments, problemes seriosos de salut i depressions. Tot inserit en el complex marc històric anterior a la Segona Guerra Mundial “Li hauria agradat morir-se i desaparèixer, però li feia por la mort”, explica Handke en algun moment. Fins que, finalment, amb el possible detonant —segons explicava l'autor en una entrevista— de la convivència amb un marit tuberculós a qui no ama, pren la decisió d'acabar amb tot. Suïcidi sobre el qual es construeix un dels fragments

més colpidors de la novel·la, d'una fredor desarmant. “A la carta, que a part d'això només donava instruccions per a l'enterrament, m'hi deia, al final, que estava molt tranquil·la i feliç de poder-se adormir, per fi, en pau. Però estic segur que no és veritat”, escriu l'autor com a pòrtic d'unes pàgines finals marcades per un lirisme rar, devastat i incòmode.

En termes literaris, la lectura colpeix per l'estranyesa que provoca, per aquesta gelor esgarriosa, pels dubtes del narrador sobre la distància amb els fets o sobre el que considera excessos de franquesa. Amb tot, és amb la lectura del modèlic epíleg de Simona Škrabec, “Retrat d'una desaparició silenciosa”, que trobem encaix per a moltes de les peces que Handke deixa en el tauler, com ara la insuficient explicació de la claudicació definitiva, quan a Maria Handke “se li acaba —literalment!— la terra ferma sota els peus i es desploma cap al precipici insondable de la no-existència”.

La criatura de Handke està farcida de punts de tensió entre literatura i realitat, però cap tan concloent com un fil trobat en el moment de la publicació de l'obra pel crític Marcel Reich-Ranicki del qual estira Škrabec: el fet que la protagonista només va ser realment feliç durant el

cinema

Esteve Plantada ens parla de 'Crescendo', del realitzador israelià Dror Zahavi, un film sobre música i conflicte

televisió

Toni de la Torre ens aproxima a 'The third day', la trencadora sèrie d'HBO protagonitzada per Jude Law

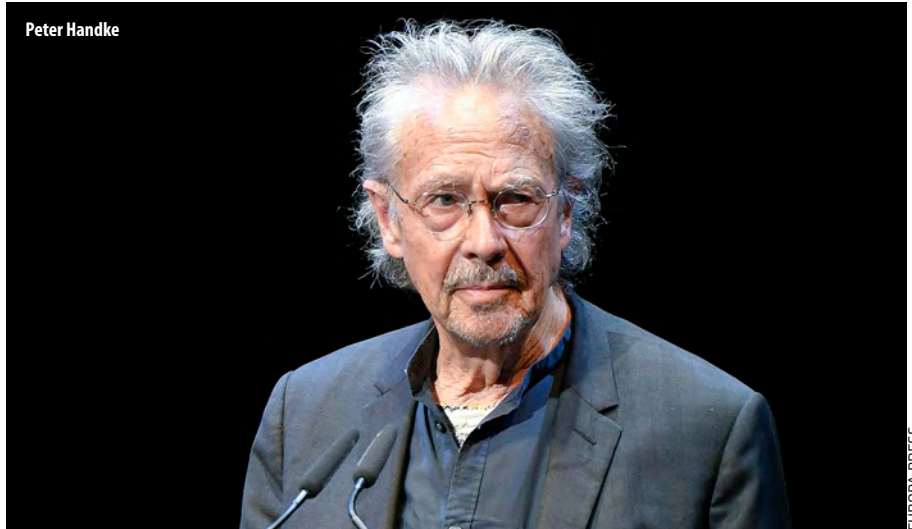
temps del nazisme, l'hora de sentir-se realitzada "a través de la pertinença a un relat poderós d'una manera que mai havia pogut experimentar abans en la seva pròpia família o en la comunitat eslovena". Aquests anys, a més, coincideixen amb l'engendrament d'un fill, l'autor de la novel·la, fruit de l'amor i no d'una relació fallida. I el casament amb un alemany que li assegurava una vida millor a Berlín per a ella i la seua descendència.

Aquell moment de plenitud acaba marxant per la claveguera, a Maria Handke se li acaben els somnis i les utopies, la ideologia que li prometia una nova realització personal. "L'èxit del nazisme", escriu Škrabec, "no és atribuïble només al terror il·limitat, a la por i la coacció. És també el resultat d'aquesta seducció perversa gràcies a la qual aquells que tenien més a perdre —com les dones de condició subalterna, les excloses *a priori* de la nació ària— seguien engegades l'estela de les promeses". Aquestes circumstàncies biogràfiques provoquen incomoditat a Handke, amb un llibre que és la "confessió d'un fill que reconeix l'aversion a tot el que la mare representa". Que s'avergonyeix de la persona que el va portar al món, apunta Škrabec, la qual cosa explicaria el to distanciat i inquietant que creua el relat.

D'un viatge com aquest resulta difícil eixir incòmode, en termes existencials. La tesi totalment plausible de l'epilòguista és que Handke "va veure la fondària de l'abisme (...), el buit incommensurable que s'obre sota els peus d'aquells que s'atreixeixen a dubtar de la seva pròpia identitat". Handke, així, abandonaria el bàndol dels fràgils i els perdedors. Škrabec constata que, des d'aleshores, l'escriptor sempre es troba al costat "del poder i de la força". "Es va tornar sord per al patiment dels febles", rebla, connectant l'experiència literària i existencial amb els insostenibles posicionaments polítics de Handke sobre el polvorí dels Balcans.

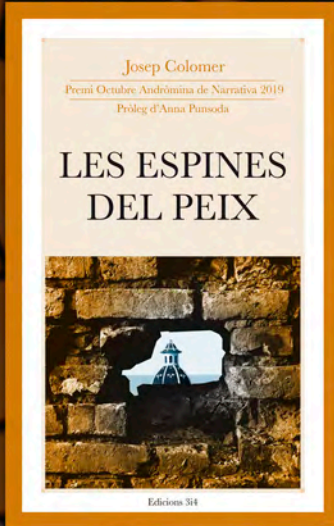
Una edició petita però substancial.

@xavialiaaga

Peter Handke

EUROPA PRESS

LES ESPINES DEL PEIX
de JOSEP COLOMER
Premi Octubre Andromina de Narrativa 2019

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat